

D'aquesta bassa surt una sèquia que transcorre entre conreus de cirerers i oliveres, per tant totalment esborrada. Però d'ençà que s'apropa al riu, ja es pot endevinar son traçat, tot i que roman envaït per una vegetació impenetrable. Així hom arriba a unes granges on es perd de bell nou. Poc després d'aquestes granges, la sèquia s'apropa al llit del riu d'on agafava l'aigua sense assut o el que és el mateix, mitjançant un assut perible que calia refer després de cada crescuda. No lluny d'ací, riu amunt, s'hi troba la font de la Maca. Per engrossir el cabdal de la sèquia, el moliner va comprar l'aigua d'una font, anomenada de les Set Unces, perquè això fou el que costà.

L'actual propietària, "Julia Beltrán Julián" em diu que son pare, "Cristóbal Beltrán" va comprar el molí a la família dels "Pavies", un d'ells "José Maria" va ésser metge de Les Coves molts anys.

"José Pruñonosa", gendre de "Julia" diu que son avi se'n recordava d'haver anat a moldre a dit molí, tindria ara 114 anys.

Res més he pogut esbrinar de testimonis directes. Ningú no se'n recorda de quan va deixar de moldre, de qui era l'últim moliner, etc,etc.

No gens menys "José Miralles" (Mossèn Pepet), capellà de la Salzedella, m'ha facilitat una excel.lent informació referent al molí, treta de l'arxiu Parroquial. Heus ací el que s'hi pot llegir:

"El Molí de Matutano se construyó en 1781. José Fabregat de Salsadella acude en dicho año a fray D. Andrés Ramfrez Arellano, marqués de Angulo, Teniente General de la Orden de Montesa, porque Juan Matutano, labrador, vecino de Cuevas, ha abierto una zanja en su heredad para conducir agua a su molino harinero que intenta construir en la partida de Ortells. Al poner las hitas le han quitado a Fabregat un pedazo de tierra sembrado de trigo, avena y viña.

Al permitir un molino particular el municipio renunciaba a una regalía poco rentable.

En 1817 se habla del "molinet de la fábrica". Pertenece a los

Molí Vell. Darrere la vegetació és el cup.

Molí Vell. La paret de la bassa.

Molí Vell. L'indret on s'hi trobava l'assut.

propios, pero años atrás fue reedificado por los vecinos con el objeto que lo disfrute la fábrica o parroquia"

2.-EL MOLÍ VELL O DE LA VILA:

Per recórrer els molins de la Salzedella duia un guia d'excepció, "Gerardo Pruñonosa Aviñó",

de noranta anys, tret que no sent massa bé, gaudeix d'un excel.lent estat de salut. Coneix els paratges que hem visitat com els palmells de les seves mans, a més a més, camadeja amb un trescar molt alleugerit.

Deixat enrera l'anterior molí, seguint riu amunt, també a la dreta, i a poc més de dos quilò-